

Величезні можливості для застосування наочності створюють бесіди під час екскурсій, перегляд діафільмів виробничої і науково-популярної тематики. При цьому, звичайно, необхідно приділяти увагу орфографічним і фонетичним особливостям спеціальної лексики, яка вивчається.

І, нарешті, дуже велике місце у семантизації термінів займає переклад. Тексти, насичені складними для пояснення термінами, доцільно давати у якості самостійних завдань (для позааудиторного читання), щоб на заняттях не витратити час на пошуки слів у словнику. Але й використання (за необхідності) словників при читанні наукового і фахового текстів на заняттях також дає гарні результати.

Сполучення усіх цих методів при вивченні термінології і фразеології наукового мовлення має допомогти російськомовним студентам у їх оволодінні спеціальністю українською мовою, а отже, і в успішному навчанні в технічному навчальному закладі.

Навчання російськомовних студентів професійному спілкуванню українською мовою ми сприймаємо як процес систематичного активного формування у них знань, навичок і вмінь, необхідних для успішної реалізації такого спілкування. Кінцева мета запропонованої методики роботи – навчити студентів правильним прийомам професійного спілкування, вироблення у них відповідних навичок і умінь.

Спостереження за стилем мови науково-популярної і науково-технічної літератури, вивчення спеціальної лексики і фразеології, корисно проводити над текстами, які взяті з науково-популярної літератури, і навіть над окремими уривками зі збірників, рекомендованих зі спеціальних дисциплін. Важливе значення у цій роботі можуть зіграти посібники, які видаються викладачами ВНЗ, і складені з урахуванням спеціальності даного навчального закладу. Оптимізація змісту таких посібників може стати предметом подальших досліджень.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Войналович О., Моргунюк В. Російсько-український словник наукової і технічної мови (термінологія процесових понять). – К.: Вирій, Стакер, 1997. – 258 с.

УДК 37.04:159.923

О.О. Заболотська

ВИХОВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ

Стаття розглядає актуальну проблему виховання та самовиховання індивідуальності майбутнього вчителя в умовах професійної підготовки.

The article reveals an actual problem of self-bringing the future teachers' individuality in the conditions of their professional preparations.

У практиці підготовки майбутнього вчителя чітко вимальовується ставлення до студента як суб'єкта навчальної діяльності, здатного до самовиховання, саморозвитку та самоактуалізації. Наукове пояснення зв'язку позиції студента з рівнем розвитку його індивідуальності міститься в концепціях, що відбивають регуляторну функцію психічної діяльності (К.Абульханова-Славська, А.Карпов, О. Коноплін): індивідуальність студента, її формування й розвиток в єдності з особистістю становлять цілісну індивідуальність, яка формується у діяльності (Ю. Миславський, В.Моросанова, С. Рубінштейн та ін.).

Мета нашої статті – дослідити процес виховання та самовиховання індивідуальності майбутніх учителів у навчальній та професійній підготовці.

У студентському віці молода людина проживає кілька ролей, перебуває у кількох позиціях, що змінюють її погляди на себе, своє оточення, свою діяльність, змінюють її саму,

сприяють за певних умов розвитку її індивідуальності й особистості в єдності. Нова роль, нова позиція зумовлюється вимогами до студентів вищого навчального закладу, які залежать від процесу навчання, від інших студентів і т. ін. Перша нова позиція у студентському житті складається в результаті того, що молода людина стає студентом, здобуває новий статус. Далі поступово відбувається оволодіння новими позиціями. Якщо зміна позицій сприяє становленню індивідуальності студента, то, отже, вона виступає його джерелом, рушійною силою виховання й розвитку у студентському віці. Новими для нього є навчальні ситуації, що вимагають порівняно зі школою виявлення більш високих пізнавальних здібностей, навчально-пізнавальної самостійності тощо. В умовах традиційного навчання виникає величезне навантаження на інтелектуальну сферу студента, а також на емоційну (у період екзаменаційних сесій) і т. ін. Важливо забезпечити студенту перехід від однієї позиції, з якою він розпочав учіння у вищому навчальному закладі (позиції учня, тобто того, кого навчають), до іншої – позиції того, хто самонавчається.

У дослідженнях (Г. Дубчак, А. Линенко) вивчені кризи професійного розвитку особистості майбутнього вчителя. Перша криза пов'язана з виникненням нової для студента ситуації виховання й розвитку, що відрізняється від шкільної. Період його найбільш ймовірної появи – кінець 1 курсу – 2 курс. Криза супроводжується різким зниженням показників професійної ідентичності (задоволеність результатами навчальної діяльності з обраної професії, професійна самооцінка) і навчальної продуктивності (академічна успішність, експертна оцінка знань). Основні новоутворення, що виникають у результаті подолання кризи: різке зростання показників професійної ідентичності, навчальної продуктивності; перетворення шкільної форми навчальної діяльності в академічну, найбільш адекватну змісту навчання у ВНЗ, перетворення структури інтелекту відповідно до нового змісту освітніх завдань, розв'язуваних під час навчання у вищому навчальному закладі.

Друга криза пов'язана з виникненням реальної ситуації професійного розвитку. Найбільш ймовірний період її вияву – 4 курс (у ході педагогічної практики). Криза починається з усвідомлення того, що сформовані предметні знання не можуть бути безпосередньо реалізовані в ході навчального процесу без відповідного методичного аранжування. Криза супроводжується зниженням навчальної продуктивності, однак показники професійної ідентичності не зменшуються. Основні новотвори, що виникають у результаті кризи: підвищення навчальної продуктивності, перетворення академічної форми навчальної діяльності в початково-професійну, котра сприяє надалі формуванню професійно-педагогічної форми діяльності, друге перетворення структури інтелекту відповідно до виникнення освітніх завдань нового типу.

Професійна діяльність у цілому, кризові ситуації, що складаються в ній, задають напрям самовиховання й саморозвитку особистості. Психологічний механізм цього процесу залежить від подолання почуття незадоволеності позитивним мотиваційним станом (зацікавленості в успіху, досягненнях і т. ін.). Закономірні зв'язки між емоційно-почуттєвою та мотиваційною сферами “спрацюють” за певних умов, за визначеної організації навчально-професійної діяльності студента, спрямованої на зміну ролей студента. Спочатку, коли студент є тим, кого навчають, його діяльність носить репродуктивний характер (він виконує вимоги викладача, викладач виховує студента); коли студент стає тим, хто самонавчається, він сам визначає зміст, характер, рівень складності своєї діяльності, він сам регулює власну пізнавальну діяльність, самовиховує себе і т. ін. І, нарешті, позиція того, хто навчає, відповідає ролі вчителя, коли студент-майбутній учитель здійснює не навчально-пізнавальну діяльність, а педагогічну як навчально-професійну діяльність.

Акмеологічний підхід до людини ґрунтується на тому, що головним у розвитку індивідуальності є самовиховання і самоактуалізація: якщо вона здійснюється людиною, то це означає її зростання, просування до своєї вершини (К. Гольдштейн, А. Маслоу, К. Роджерс, Е. Шостром та ін.) Самоактуалізацію А. Маслоу пов'язує з розвитком здатності “кращого життєвого вибору” (ми вчимося вірити своїм судженням та інстинктам і діяти відповідно до них), а також із чесністю та прийняттям відповідальності за свої дії – це істотні

моменти самоактуалізації. Значення цього процесу в тому, що людина виховує в собі комплекс любові, внутрішньої волі та прагнення конструктивно використовувати власну енергію. До основних параметрів самоактуалізації Е. Шостром відніс такі її складові: ціннісні орієнтації, гнучкість, сензитивність і спонтанність поведінки, самоповагу, схильність до гармонійного сприйняття довкілля, синергію, контактність, міжособистісну чутливість і емпатію, прагнення до набуття знань про довкілля, що виражається в пізнавальній потребі, і творча спрямованість, реалізована в креативності [5].

В андрагогіці виділені особливості організації навчання дорослих людей, у яких відзначаються такі фактори, що позитивно впливають на позицію того, хто навчається: а) прагнення дорослого до самостійності, самовиховання, самореалізації і самоврядування; б) наявність життєвого досвіду (сімейного, побутового, соціального тощо) як джерела пізнання; в) прагнення до вирішення важливих для себе проблем; г) спрямованість на невідкладне застосування отриманих знань або сформованих якостей.

Розглянуті механізми виховання індивідуальності в практиці ВНЗ дотепер системно не враховувались і не реалізовувались як спеціальні напрями в організації педагогічного процесу. В умовах традиційного підходу студент залишався на позиції того, кого навчають, практично всі роки навчання у вищому навчальному закладі (навіть під час педагогічної практики у школі позиція студента залишалася здебільшого залежною від указівок і вимог викладачів і вчителів, ніж самостійною).

У руслі започаткованого нами дослідження професійної індивідуальності виділяємо позиції студента в процесі фахової підготовки:

- позиція того, кого навчають, (характеризується ретельністю, несамостійністю) – відповідає дисгармонійному, нецілісному розвитку індивідуальності;
- позиція того, хто навчається (відрізняється самостійністю, волею у навчальній діяльності) – відповідає цілісній індивідуальності;
- позиція того, хто навчає (це ще не професійна позиція, але вона вже формується) – відповідає індивідуальності, у якій розвиваються професійно значущі властивості та якості.

Означені позиції студента характеризують онтогенетичний ракурс формування індивідуальності в процесі професійної підготовки. Цей процес відбувається завдяки спеціальним ситуаціям. Головним у створенні спеціальних ситуацій є побудова навчальної діяльності студентів у прямій відповідності з діяльністю педагога. Практичні завдання, що виникають у таких ситуаціях, містять або педагогічну діяльність (або її компоненти), або індивідуальність (або особистість) педагога. Головна мета спеціальних ситуацій – забезпечити розвиток професійно значущих властивостей і якостей психіки студента: сприяти вдосконаленню педагогічної спостережливості; розвитку педагогічного мислення, домогтися вияву емпатії, забезпечити розвиток педагогічної рефлексії тощо. Залежно від мети виокремлюються кілька видів спеціальних ситуацій: рефлексивні ситуації, “інтелектуальні” ситуації та “екзистенційні” ситуації. Головною особливістю вирішення спеціальних ситуацій є інтеграція досвіду викладача та студента у прогнозуванні своєї поведінки, відносини, дії у зв’язку з різними виявами суб’єктів навчальної діяльності. На основі обміну уявленнями, думками, гіпотезами, перевіреними способами і т. ін. відбувається збагачення найважливіших для майбутнього педагога сфер його індивідуальності. Для викладача вищого навчального закладу такі ситуації є джерелом додаткових знань про різноманіття індивідуальних виявів студентами своїх психічних станів, позицій, а також можливістю удосконалювати свою професійну майстерність.

Створення спеціальних ситуацій необхідно проектувати, планувати, послуговуючись можливостями змісту професійної освіти, знанням типових ситуацій і проблем школи та ВНЗ, знанням професійно значущих властивостей і якостей педагога, рівнів розвитку індивідуальності студентів. У процесі теоретичної підготовки спеціальні ситуації, що сприяють розвитку індивідуальності студента, можуть бути реалізовані в різних формах навчання, зокрема в навчальному співробітництві.

У фундаментальних працях А. Журавльова, В. Ляудис, В. Рубцова, Г.Цукерман та ін. всебічно розглядається психологічна сутність навчального співробітництва, механізми його впливу на розвиток психологічної складової особистості людини, засоби й умови його організації. При цьому навчальне співробітництво як поняття використовується нарівні з поняттям – “спільна навчальна діяльність”, метою якої є побудова механізмів саморегуляції навчання, опанованої предметної діяльності й самих актів взаємодій, відносин і спілкування. У різних навчальних ситуаціях може виникати від трьох до семи форм співробітництва: 1) включення в діяльність; 2) розділена дія; 3) імітована дія; 4) підтримана дія; 5) саморегульована дія; 6) самоспонукальна дія; 7) самоорганізуючі дії.

У дослідженнях спільної навчальної діяльності (І. Котова, В. Ляудис, Є.Шиянов та ін.) та педагогічної взаємодії (М. Демидова, І. Зязюн, Л.Кондрашової, З. Курлянд, О. Савченко, Р. Хмелюк, Т. Яценко) доведено, що ситуація навчального співробітництва впливає на сферу саморегуляції, якщо форми співробітництва постійно змінюються, їх динаміка “забезпечує послідовне становлення психічних новотворів не тільки на рівні інтеріоризації, а й рефлексії, що стають надбанням особистості, предметом її самоврядування” [1: 271]. Зміст навчального співробітництва – в саморозвитку здібностей виконувати всі необхідні й визначені ситуацією компоненти навчальної діяльності, вироблення в кожного студента тих умінь, дій, що ще відсутні чи недостатньо розвинені в його досвіді. Функції навчального співробітництва (комунікативна, пізнавальна, регулятивна, розвивальна і т. ін.), здійснюваного в системі “студент-студент”, полягає в тому, щоб сприяти розвитку не тільки предметно-практичної сфери індивідуальності (здібностей, умінь, навичок тощо), а й індивідуальності в цілому. Навчальне співробітництво в системі “студент-студент” щільно пов’язане з груповою роботою. Вивчаючи студентський колектив як умову формування професійно орієнтованої індивідуальності майбутнього вчителя ряд дослідників (О. Киричук, А. Колденков, А. Лутошкін, Т. Осипова, Л. Уманський) визначили, що групова форма підготовки забезпечує найбільш сприятливі умови для виховання особистості як професіонала. У малій групі полегшується моделювання тестових педагогічних ситуацій, проектування способів їх вирішення. Саме в групі відбувається випробовування себе як майбутнього вчителя. Групова робота дозволяє використовувати спеціально сплановані конфліктні ситуації, які активізують формування та діагностування комунікативних і організаторських умінь. Виступаючи перед іншими студентами групи, кожен має можливість навчитися керувати своїми емоційно-почуттєвими станами, організовувати, реалізувати, аналізувати будь-яку справу, позбуватися страху перед аудиторією, набути певних педагогічних навичок і вмінь.

Під час навчання у вищому навчальному закладі формування колективу й індивідуальності розпочинається з вивчення стану розвитку стосунків у групі та проектування подальшої педагогічної діяльності. Тут важливим постає вибір відповідних форм виховного впливу колективу на індивідуальність. Існують такі основні форми виховного впливу на індивідуальність.

1. В умовах авторитарних взаємин (викладач – навчальна група – студент) група стає засобом впливу на кожного студента, використовуваного викладачем. У таких умовах колектив ще не сформувався.

2. Група самостійно вирішує педагогічні проблеми, звертаючись до викладача за консультаціями і порадами. У цьому варіанті маємо колектив із власною системою самоврядування. Вона може змінюватися, лідерами можуть бути особи для виконання окремих справ. Тут кожний студент, кожний мікроколектив і сам викладач – рівноправні вихователі.

Доброзичливий психологічний клімат у студентській групі уможливорює більш повне розкриття індивідуальності майбутнього вчителя як творчої особистості. Якщо студенти не бояться постати перед товаришами в незвичному образі, використовувати під час виконання творчого завдання міміку й жести, вони набувають навичок театральності, вміння грати, відчувати партнера й аудиторію, що значно поліпшує роботу з дітьми і сприяє розкриттю їх індивідуальності; вчать привертати увагу, зацікавлювати, створювати необхідні позитивні

емоції та почуття в аудиторії учнів. Водночас, працюючи у колективі товаришів, студенти мають можливість навчитися стримувати свої негативні емоції: дратливість, злість, гнів, недоброчливість, кепський настрій тощо. Усе це є важливими чинниками, необхідними в педагогічній діяльності. Колективна діяльність групи сприяє не тільки розвитку професійної педагогічної усталеності, але й розвитку індивідуальності майбутнього вчителя. Під впливом колективу індивідуальність має можливість коригувати свої негативні і розвивати позитивні риси. Високі вимоги студентського колективу сприяють самовизначенню кожного студента стосовно майбутньої професії, розвитку його самосвідомості, прагненню виховувати свою індивідуальність.

Чим вищий рівень розвитку групи, в яку інтегровано студента, чим більш зрілі особистості входять до її складу й об'єднані спільною діяльністю, тим дорослішою відчуває себе конкретна людина, тим виразніше, більш зрілі в неї почуття дорослості [4]. Діяльність учителя щодо виховання школярів буде продуктивною лише в тому випадку, коли в межах вищого навчального закладу майбутній учитель одержить достатньо ефективну психолого-педагогічну підготовку. Педагогу необхідно усвідомлювати, на якому рівні розвитку знаходяться його пізнавальні процеси (сприйняття, пам'ять, логіка і т. ін.), як найпродуктивніше послуговуватися самоосвітою, саморозвитком, самовихованням для досягнення творчого результату.

Набуття людиною достатнього життєтворчого потенціалу, який би забезпечив успішне досягнення нею вищих духовних цілей і гуманістичних сенсів її буття, безпосередньо пов'язане зі способом привласнення суспільних норм. Свою життєстверджальну функцію студент може сповна реалізувати, якщо ці норми будуть внутрішньо сприйнятими ним, стануть невід'ємною частиною уявлення про самого себе. Саме це є складовою саморозвитку і самовиховання людини як індивідуальності, що, у свою чергу, є основною метою виховання як суспільного явища. Не останню роль у цьому відіграє особистісно орієнтоване виховання та самовиховання.

Один із аспектів процесу підготовки майбутнього вчителя у вищому навчальному закладі є умови життєдіяльності громадянського середовища, в якому студенти, існують і реалізують себе як особистості, опановуючи знання, набуваючи навички практичної діяльності, розвиваючи свої професійні та педагогічні якості. Процес навчання лише тоді стає гуманним, коли педагог разом з усіма студентами створить таке навчальне середовище, в якому кожен може максимально реалізувати своє "Я", свою "Я – концепцію", свою індивідуальність.

Студент не може нормально розвиватися без спілкування з колегами по навчанню, бо його громадська робота, різноманітна інша діяльність здійснюється безпосередньо в колективі вищого навчального закладу. І якщо це середовище несприятливе для професійного розвитку студента, то він витрачає багато сил або на пристосування до цього середовища, або на боротьбу з ним. І, навпаки, у сприятливому середовищі створюються умови для найповнішого розвитку творчих можливостей студента, його індивідуальності. У процесі активної колективної діяльності майбутні вчителі набувають уміння швидко й правильно приймати рішення, планувати цілі, засоби, хід і результати колективної діяльності, узгоджувати дії учасників колективної діяльності.

Важливу роль у згуртуванні колективу при формуванні індивідуальності студента відіграє особистісно орієнтована взаємодія. Її основою, на думку В.Малиновської, є спілкування-діалог, сутність якого полягає у духовній єдності, взаємній довірі, відвертості, доброзичливості. Водночас А. Шибяєва визначає діалог у структурі міжособистісних відносин як суперечливу єдність тотожності та відмінностей у стосунках суб'єктів. Автор акцентує увагу на тому, що умовою для виникнення та протікання діалогу є визнання один одного гідними співрозмовниками, повага "самості" особистості іншого, відсутність прагнення під час спілкування з іншими формувати їхню поведінку, керувати нею, контролювати тощо. Т. Осипова відзначає, що за таких умов у членів групи виникає відповідальність за себе, за інших та за результати загальної справи. Л. Меншикова вважає,

що реалізація особистісно орієнтованої взаємодії зумовлюється настановами, започаткованими відкритими взаєминами, емпатичними слуханнями, самототожністю. Уміння налагоджувати особистісні стосунки з іншими є неодмінною складовою виховання індивідуальності майбутнього вчителя.

З огляду на означене, можна стверджувати, що позитивна особистісно орієнтована взаємодія між членами студентської групи сприятиме вихованню індивідуальності майбутніх учителів-словесників.

Як показало дослідження, одним із основних факторів, що впливають на формування професійної зацікавленості, є товариське спілкування, причому в умовах вищого навчального закладу значення цього фактора зростає, оскільки стають слабкішими дії інших факторів.

Багатство, краса, емоційна глибина, духовна повнота, професійна насиченість спілкування є тією сферою життя колективу, в якій відбувається самопізнання й самовиховання. Людське спілкування – це надзвичайно широке, багатогранне задоволення потреби людини в людині. Завдання виховання колективу – зробити це спілкування таким, щоб воно облагороджувало особистість, відточувало її моральну красу, щоб від спілкування з товаришами людина відчувала радість, непереборне прагнення бути разом з людьми.

Для того, щоб студент (майбутній учитель) добре почувався в колективі і мав можливість за його допомогою виховувати свою індивідуальність, формувати свої професійно орієнтовані якості, йому необхідно навчитися співпрацювати з колективом. Стосунки товариського співробітництва формуються у спільній діяльності. Кожний член колективу переживає почуття своєї причетності до спільних справ, інтересів і турбот, опановує необхідні форми громадської поведінки. Щоденно і неперервно формуються не тільки уявлення і звички, виникають і розвиваються високі моральні почуття, нагромаджується моральний досвід майбутніх учителів. Зі зміцненням колективу формується громадська думка, смак, естетика праці і побуту. Індивідуальність, з колективістськими якостями, намагається діяти в інтересах колективу, поважає громадську думку, надає допомогу членам колективу в досягненні наміченого, не ставить свої інтереси вище інтересів своїх товаришів. Колектив, у свою чергу, створює можливості для задоволення інтересів індивідуальності майбутнього вчителя для розвитку її професійних здібностей.

Групове навчання має потужний особистісно виховний потенціал. В умовах групової форми навчання спілкування студентів стає найважливішим елементом навчального процесу, різко збільшуються інтенсивність і тривалість контактів студентів між собою, урізноманітнюються варіанти взаємодії і відповідних способів спілкування, за рахунок чого зростає творча активність майбутніх учителів, формується їхня професійна педагогічна усталеність. Групова форма також сприяє виявленню кожним учасником навчання своїх творчих можливостей, адже ставить їх перед необхідністю творчого співробітництва.

Беручи участь у процесі становлення і виховання індивідуальності майбутнього вчителя, академічна група може і повинна поряд з традиційними формами боротьби за успішність і дисципліну вирішувати цілий комплекс питань, що адекватно відображають складність і багатогранність цього процесу. В умовах колективу студентської групи майбутні вчителі мають можливість найбільш повно розкрити свої колективістські якості, розвинути організаторські й комунікативні здібності, набути важливого досвіду щодо формування дитячого колективу, що безумовно має важливе значення для їхньої подальшої професійної діяльності.

Основним завданням для учителя є самоосвіта та самовиховання, розвиток уваги й уважності до людей і навколишнього середовища для того, щоб розуміти і враховувати все, що відомо про життя і про людей, зберігаючи при цьому віру в них. Моральна спрямованість світогляду ставить учителя в рівне становище з учнем, тим самим заохочуючи його до самовиховання й самовдосконалення.

Для педагога робота над собою – необхідна передумова набуття і збереження професіоналізму. Це цілеспрямований процес, “він є продовженням професійного виховання,

коли майбутній учитель з об'єкта виховного впливу перетворюється на суб'єкт організації власної життєдіяльності: самостійно обирає мету самовдосконалення, постійно аналізує здобутки професійного зростання, займається самоосвітою" [4: 40].

Складовими виховання індивідуальності майбутнього вчителя є розвиненість на достатньому рівні професійних якостей (педагогічна діяльність, самоосвіта, професійне самоусвідомлення, професійна спрямованість, педагогічна майстерність, педагогічне мислення, відповідальність, професійна усталеність, ціннісне ставлення до майбутньої професії) та індивідуальних якостей (спрямованість на професію вчителя, любов до дітей, організаторські схильності, комунікативні схильності, соціальні якості, самооцінка, самовиховання, саморозвиток, емоційно-вольові якості) студента вищого навчального закладу.

Проблема виховання індивідуальності майбутнього вчителя багатогранна та потребує подальших наукових розвідок.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гребенюк О. С. Педагогика индивидуальности. – Калининград, 1995. – 575 с.
2. Кан-Калик В. А. Учителю о педагогическом общении. – М.: Просвещение, 1987. – 197 с.
3. Меньшикова Л. В. Психологические закономерности развития индивидуальности студентов в вузе: Автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00. 01. Новосиб. гос. пед. ин-т. – Н., 1998. – 380 с.
4. Осіпова Т. Ю. Формування професійно орієнтованої особистості майбутнього вчителя: Дис. ... канд. пед. наук: Захищена 22.12.2001; Затв.: 12.06.2002. – О., 2001. – 248 с. – С. 181 – 248.
5. Маслоу А. Самоактуализация // Психология личности: Тексты. –М., 1982.

УДК 378

Ю.І. Завалевський

ПЕДАГОГІЧНІ МОЖЛИВОСТІ ПОШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ У ПРОЦЕСІ ЙОГО ФОРМУВАННЯ ЯК КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО ФАХІВЦЯ

У статті окреслено педагогічні можливості пошукової діяльності вчителя у процесі його формування як конкурентоспроможного фахівця.

The article defines the pedagogical possibilities of the teacher's research activity in the process of their development as a competitive specialist.

Модернізацію української освіти, зміст якої визначено національною Доктриною освіти України обумовлено розвитком ринкових відносин у сфері освіти, а також необхідністю випередження професійною педагогічною освітою запитів педагогічної практики. Стратегічний розвиток української системи освіти зумовлює визначення основної мети професійної освіти – зробити її конкурентоздатною серед систем освіти передових країн світу. Це потребує перегляду певних поглядів на підготовку сучасного вчителя як кваліфікованого працівника відповідного рівня і профілю, конкурентоздатного на ринку праці.

Метою статті є опис дослідження щодо підготовки конкурентоспроможного фахівця з орієнтацією на зміни умов педагогічної підготовки, а також умов експертизи, контролю та аналізу її результатів; окреслення необхідних складових цілісного процесу навчання (критерії й показники, освітня програма).

Сьогодні в освіті існує **протиріччя** між розумінням конкурентоспроможності майбутнього вчителя як невід'ємної якості фахівця і реально існуючим достатньо низьким рівнем конкурентоспроможності майбутніх учителів, що свідчить про недостатню увагу до формування даної якості у вузах. Як показали результати нашого дослідження, серед різних